

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ветеринарної гігієни імені професора А.К. Скороходька

Протокол № _____
“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
Микола ЦВІДХОВСЬКИЙ
“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри ветеринарної
гігієни ім. проф. А.К. Скороходька
Протокол № 9 від “ 11 ” квітня 2023р.

Завідувач кафедри
Марія КУЧЕРУК
“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Ветеринарна гігієна,
санітарія і експертиза»

Гарант ОП

Лариса ШЕВЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВЕТЕРИНАРНА САШТАРІЯ

Галузь знань - 21 «Ветеринарна медицина»

Спеціальність 212 - «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Факультет _____ Ветеринарної медицини

Розробники: Соломон В.В., доцент кафедри, к. вет. н.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Ветеринарна санітарія

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	<u>212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»</u> (шифр і назва)	
Освітня програма	<u>«Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»</u> (шифр і назва)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	<u>180</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>6</u>	
Кількість змістових модулів	<u>4</u>	
Форма контролю	Залік, іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання		
Рік підготовки (курс)	3-4	
Семестр	VI-VII	
Лекційні заняття	45 год.	
Навчальна практика	30 год.	
Лабораторні заняття	60 год.	
Самостійна робота	45 год.	
Курсова робота	VII- семестр Так	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	VI- семестр	VII-семестр
	<u>3 год.</u> <u>2 год.</u>	<u>4 год.</u> <u>2 год.</u>

Програма навчальної дисципліни “Ветеринарна санітарія”

Ветеринарна санітарія (від лат. Veterinarius - відноситься до тварин і sanitas - здоров'я) - наука про профілактику інфекційних та інвазійних хвороб тварин, в тому числі і антропозоонозних, шляхи отримання продуктів, сировини і кормів тваринного походження високої санітарної якості. **Ветеринарна санітарія** - це комплекс оздоровчих заходів, заснованих на даних ветеринарної науки і спрямованих на охорону людей від хвороб, спільних людині і тваринам, і на отримання здорового поголів'я тварин шляхом створення для них сприятливих умов зовнішнього середовища.

Ветеринарна санітарія ґрунтується на знанні біологічних особливостей патогенних і умовно-патогенних мікробів, здатних не тільки паразитувати в організмі тварини (або людини), але і тривало виживати на різних об'єктах зовнішнього середовища, приводити в непридатність багато продуктів харчування, корми та сировину тваринного походження, поширюватися на великі відстані (території) з переносниками - перелітними птахами, комахами, кліщами, гризунами.

Наявність патогенної та умовно-патогенної мікрофлори на об'єктах ветеринарно-санітарного обслуговування є підставою до проведення заходів ветеринарної санітарії. Потрапили в ґрунт, воду, повітря, продукти харчування, сировину та інші об'єкти зовнішнього середовища, патогенні мікроорганізми створюють резервуари інфекції, небезпечні для життя людини і тварин.

Попередити інфікування об'єктів тваринництва, а якщо вони засіяні, знищити патогенну або умовно-патогенну мікрофлору, не допускати зараження людини і тварин - завдання ветеринарної санітарії. Оздоровлення великих територій пасовищних угідь, водойм і великих тваринницьких приміщень, контролювання великих партій різноманітних видів кормів для тварин і продуктів харчування для людей, а також здійснення нагляду і контролю за сировиною тваринного походження - основні завдання ветеринарної санітарії.

Завданнями профілактичного спрямування в ветеринарії передбачаються не тільки попередження і ліквідація хвороб тварин, а й здійснення ветеринарних заходів, що сприяють виконанню плану розвитку тваринництва, отримання доброякісних продуктів і сировини, охорону населення від зоонозних хвороб і території країни від занесення інфекції з інших держав.

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з ветеринарної санітарії.

Основні завдання вивчення дисципліни «Ветеринарна санітарія» вивчення загального санітарного стану закритих і відкритих зооекосистем, переробних цехів, складів, холодильників умов і чинників його формування, причин і обсягів змін під впливом природних і антропогенних поодиноких чинників, прогнозування динаміки їх стану, розробка шляхів гармонізації взаємовідносин людського суспільства і тварин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Вивчення формування та запровадження політики на місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях через законодавство, регулювання та операційну стратегію; відповідна державна політика щодо благополуччя тварин.
- Широке розуміння менеджменту здоров'я стада та потреб щодо годівлі сільськогосподарських тварин та водної промислової фауни. Розвиток та підтримка заходів біобезпеки, підтримка гігієни тварин, кращі практики обліку стану здоров'я тварин, обережне використання ветеринарних препаратів, принципи превентивної медицини, застосування принципів здоров'я тварин та етології, оцінка та зменшення факторів ризику, що провокують виникнення хвороб та негативно впливають на продуктивність.
- Морфологія та біологія енто- та ектопаразитів, що мають значення для ветеринарії. Широке розуміння життєвого циклу та патогенезу паразитів тварин: імунологічні та патофізіологічні аспекти зв'язку паразита та його носія, серйозність зоонозних інфекцій / зараження, принципи та протоколи діагностування, лікування та контролю паразитологічних інфекцій / заражень. Методи лабораторної діагностики та ідентифікація важливих життєвих циклів паразитів.
- Вивчення мікроорганізмів (бактерій, грибів, вірусів, пріонів) та їх впливу на живі організми. Лабораторні та інші методи дослідження; розуміння основних мікробіологічних принципів (фізичні та хімічні характеристики, бактерій, грибів, вірусів, пріонів: процеси реплікації та трансмісії, схеми класифікації, виділення та ідентифікація), знання епідеміології та патогенезу інфекцій з важливими збудниками кожного типу; розвиток імунітету чи резистентності до інфекції у тварин; програми профілактики та боротьби, включаючи вакцинація; клінічні ознаки та діагностика інфекції; вибір лікування, включаючи

розумне використання протимікробних препаратів чи розвиток протимікробної резистентності через патоген; прогностичне та діагностичне значення лабораторних чи клінічних тестів. Ветеринарна охорона здоров'я визначається ВООЗ, як «комплекс дій, направлених на захист фізичного, ментально та соціального благополуччя людей через розуміння та застосування ветеринарної науки». Курс вивчає базові принципи та програми охорони здоров'я людей, включаючи екологічне здоров'я та безпеку, інспектування та безпечність харчових продуктів, менеджмент біологічних відходів; розуміння концепції «Єдине здоров'я». Базові принципи безпечності харчових продуктів, які включаються та повинні бути включені до законодавства та регламентів щодо переробки продуктів тваринництва та захисту споживачів продуктів (напр.: відслідковуваність, перед та після забійне інспектування, вимоги щодо сертифікації); підходи до ідентифікації мікробіологічних та фізичних ризиків, пов'язаних з харчовими продуктами, проведення аналізів та техніка взяття зразків; попередження та контроль ризиків, пов'язаних з харчовими продуктами. Акцент повинен бути зроблений на практиках типових для країни та таких, що впливають на міжнародну торгівлю.

- Вивчення ветеринарних препаратів, включаю їх склад, вживання та дію, фармакокінетику, краші операційні процедури для ветеринарної аптеки. Широке розуміння загальних принципів дії препаратів, включаючи реакцію на дозу, дії хімічних властивостей на фармакокінетику, види різних реакцій на ліки, небажану реакцію на ліки, механізми резистентності до ліків, порівняння фармакодинаміки та фармакокінетики підтипів важливих класів ліків, принципи та нормативні вимоги щодо зберігання, дозування, утилізації ліків (напр.: регламент щодо призначення ліків, термін виведення ліків для тварин та продуктів тваринництва, що входять у ланцюг харчування людини), принципи прийняття терапевтичних рішень (напр.: вибір відповідних ліків, оцінка користі та ризиків від застосування ліків, моніторинг курсу терапії). Вивчення природи, дії та визначення отрут, включаючи отруйні рослини, лікування отруєнь; ідентифікація та механізми дії токсичних елементів, включаючи токсичні рослини; діагностика, лікування та попередження токсикозів; основи тестування на токсичність.

вміти:

- Діагностувати клінічні випадки відповідно інструкцій та протоколів, професійно здійснити прийом хворих тварин та проводити відповідний клінічний огляд, вивчити повну розповідь клієнта, виходячи з клінічних міркувань проводити диференціальні та кінцеві діагностики, встановлювати діагнози,

розробляти плани лікування; ефективно спілкуватися з клієнтом, колегами, допоміжним персоналом, як усно, так і письмово. Студент повинен вміти застосовувати ці навички до різних видів тварин. Обережне використання ветеринарних препаратів. Здатність здійснювати ветеринарно-санітарний контроль виробництва та обігу кормів, кормових добавок, преміксів тощо на підконтрольних потужностях, грамотно використовувати методики їх дослідження та проводити їхнє санітарне обстеження та оцінювання

- Вивчення формування та запровадження політики на місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях через законодавство, регулювання та операційну стратегію; відповідна державна політика щодо ветеринарної медицини, здоров'я людей та тварин: інфекцій, що впливають на здоров'я, боротьби з хворобами тварин.
- Крайні практики обліку стану здоров'я тварин, принципи превентивної медицини, застосування принципів здоров'я тварин та етології, оцінка та зменшення факторів ризику, що провокують виникнення хвороб та негативно впливають на продуктивність.
- Вивчення формування та запровадження політики на місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях через законодавство, регулювання та операційну стратегію; відповідна державна політика щодо сертифікації, торгівлі тваринами та продуктами тваринництва.
- Вивчення мікроорганізмів (напр.: бактерій, грибів, вірусів, пріонів) та їх впливу на живі організми. Лабораторні та інші методи дослідження; розуміння основних мікробіологічних принципів (напр.: фізичні та хімічні характеристики, бактерій, грибів, вірусів, пріонів: процеси реплікації та трансмісії, схеми класифікації, виділення та ідентифікація), прогностичне та діагностичне значення лабораторних чи клінічних тестів.
- Розвиток та підтримка заходів біобезпеки, підтримка гігієни тварин, крайні практики обліку стану здоров'я тварин, обережне використання ветеринарних препаратів, застосування принципів здоров'я тварин та етології, оцінка та зменшення факторів ризику, що провокують виникнення хвороб та негативно впливають на продуктивність.
- Базові принципи безпечності харчових продуктів, які включаються та повинні бути включені до законодавства та регламентів щодо переробки продуктів тваринництва та захисту споживачів продуктів (напр.: відслідковуваність, перед та після забійне інспектування, вимоги щодо сертифікації); підходи до ідентифікації мікробіологічних та фізичних ризиків, пов'язаних з харчовими продуктами. Акцент повинен бути зроблений на

практиках типових для країни та таких, що впливають на міжнародну торгівлю. Розуміння кодексу професійної поведінки та ветеринарної медичної етики; локального та національного законодавства та регламентів, що регулюють ветеринарну діяльність.

- Практика, оцінка та покращення усних та письмових комунікаційних навичок, напр.: написання історії хвороби, спілкування з клієнтом щодо лікування та діагностики; критичне читання та осмислення щодо епідеміології, імунології, мікробіології); написання публічних виступів. Рекомендується, щоб студент мав хоча б базові навички професійного спілкування однією з іноземних мов, що є офіційними мовами МЄБ (напр.: французька, англійська, іспанська).

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії та експертизи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

- знання та розуміння предметної галузі та професії;
- здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- прагнення до захисту тварин і гуманного ставлення до них.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- здатність аналізувати загальні принципи, які застосовують до ветеринарно-санітарних вимог щодо сировини тваринного походження, продукції, кормів загалом та безпечності харчових продуктів і кормів зокрема, на національному рівні та на рівні Європейського співтовариства;
- здатність застосовувати методики і процедури щодо надійного санітарного супроводу виробництва та обігу харчових продуктів відповідно до концепції «Єдиного здоров'я»;
- здатність планувати та проводити стандартний і розширений санітарний державний контроль підконтрольних вантажів на державному кордоні України та транспорті, аналізувати зв'язок між контролем безпечності харчових продуктів і здоров'ям людей за міжнародної торгівлі продуктами тваринного походження;
- здатність проводити державний санітарний аудит на підконтрольних потужностях з виробництва, переробки, обігу харчових продуктів, кормів, кормових добавок, преміксів, ветеринарних препаратів, побічних продуктів згідно із системою менеджменту безпечності харчових продуктів.

- здатність планувати санітарні заходи, розробляти процедури та контролювати дотримання гігієнічних вимог на потужностях для випуску безпечних харчових продуктів, кормів і кормових добавок тощо;
- здатність організовувати та проводити державний контроль гігієнічних вимог і санітарних заходів на агропродовольчих ринках і потужностях;
- здатність здійснювати державний (внутрішній) ветеринарно-санітарний контроль на потужностях з виробництва та обігу санітарних заходів, застосовувати придатні методи відбору проб, поводження з ними та результатами їх випробувань (досліджень);
- здатність здійснювати ветеринарно-санітарний контроль виробництва та обігу кормів, кормових добавок, преміксів тощо на підконтрольних потужностях, грамотно використовувати методики їх дослідження та проводити їхнє санітарне оцінювання;
- здатність здійснювати контроль гігієнічних вимог діяльності потужностей з виробництва і переробки продуктів тваринництва, об'єктів ветеринарної медицини тощо;
- визначати клінічні ознаки, клінічний перебіг, потенціал передачі та патогени пов'язані з хворобами, що мають харчове походження;
- розуміти вплив та наслідки хвороб, що мають харчове походження, для здоров'я людей та знати, де знайти актуальну інформацію;
- розуміти нормативні процедури щодо поширених зоонозів;
- розуміти нормативні процедури щодо хвороб харчового походження;
- знати, де знайти актуальну інформацію (до якого офіційного ветеринарного лікаря потрібно звернутися, якщо виявлено чи є підозра на зоонозний патоген);
- пояснювати та застосовувати на практиці концепцію періоду виведення ліків з організму,
- вміти застосовувати відповідним чином санітарні засоби для забезпечення безпечності харчового ланцюга та довкілля;
- описувати існуючі програми попередження та боротьби з поширеними зоонозами, заразними хворобами, новими хворобами та хворобами, що швидко поширюються, включаючи ідентифікацію тварин, відстежуваність та нагляд з боку відповідного ветеринарного органу;
- розуміти та брати участь в реалізації плану дії в надзвичайних умовах для контролю транскордонних хвороб, включаючи гуманний забій тварин;
- розуміти та пояснювати практики щодо безпечності харчових продуктів, як запроваджуються на тваринницьких господарствах, переробних підприємствах, транспортуванні та реалізації тварин та продукції тваринництва;
- брати участь у інспектуванні забою (до та після забійний огляд та гуманний забій);
- розуміти та пояснювати зв'язок між контролем здоров'я тварин та ветеринарною охороною здоров'я;

- роль ветеринарного лікаря у співпраці з гуманними лікарями, спеціалістами в галузі охорони здоров'я, аналізу ризиків, задля безпечності харчових продуктів;
- мати загальні знання щодо фундаментального ветеринарного законодавства та специфічних правил і регламентів, що регулюють ветеринарну професію на місцевому, національному та регіональному рівнях;
- знати, де знайти актуальну та надійну інформацію щодо ветеринарного законодавства та правил і регламентів, що регулюють ветеринарну професію в його регіоні, країні.

Програмні результати навчання (ПРН):

1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
4. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
5. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
6. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
7. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
8. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
9. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
10. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.
11. Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.
12. Розуміти логічну послідовність дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.
13. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

14. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.
15. Знати принципи та методи маркетингу і менеджменту ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині.
16. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
17. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.
18. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.
19. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.
20. Розробляти заходи щодо упередження радіаційного ураження і забруднення свійських тварин та ценозів радіонуклідами.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	сем.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
I СЕМЕСТР						
Модуль 1 Ветеринарна загальна санітарія						
Тема 1. Вступна лекція. Визначення та зміст ветеринарної санітарії, зв'язок її з біологічними та ветеринарними науками	7	1		4		1
Тема 2. Поняття «дезінфекція» і її види	11	2		4		4
Тема 3. Поняття "дератизація", її види.	10	2		4		3
Тема 4. Поняття «дезінсекція»	9	2		2		3
Разом за змістовим модулем 1	37	7		14		15
Модуль 2 Ветеринарна загальна санітарія						
Тема 5. Дезодорація	9	2		4		3
Тема 6. Отрути, робота з отрутами та заходи при отруєннях	11	2		4		4
Тема 7. Поводження з «відходами тваринництва» чи «побічними продуктами тваринного походження»	11	2		4		4
Тема 8. Утилізація трупів тварин	9	2		4		4
Разом за змістовим модулем 2	40	8		16		15
Всього	77	15		30		30
Залік						
II СЕМЕСТР						
Модуль 3 Спеціальна санітарія						

Тема 1. Законодавча база та нормативно-правові документи	5	2		2		1
Тема 2. Ветеринарно-санітарні заходи при зберіганні, підготовці до згодовування та використання кормів, комбікормів та кормових добавок	5	2		2		1
Тема 3. Ветеринарно-санітарні заходи на підприємствах з виробництва молока та яловичини	5	2		2		1
Тема 4. Ветеринарно-санітарні заходи на свинарських підприємствах	5	2		2		1
Тема 5. Ветеринарно-санітарні заходи в рибництві	5	2		2		1
Тема 6. Ветеринарно-санітарні заходи в птахівництві	5	2		2		1
Тема 7. Ветеринарно-санітарні заходи в конярстві	7	2		3		2
Разом за змістовим модулем 3	37	14		15		8
Модуль 4 Спеціальна санітарія						
Тема 8. Ветеринарно-санітарні заходи на вівчарських підприємствах	4	2		2		1
Тема 9. Ветеринарно-санітарні заходи на козівничих підприємствах	4	2		1		1
Тема 10. Ветеринарно-санітарні заходи в кролівництві та звірівничих господарствах	5	2		2		1
Тема 11. Ветеринарно-санітарні вимоги для потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва	5	2		2		1
Тема 12. Ветеринарно-санітарні заходи при транспортуванні продуктивних тварин та сировини тваринного походження	5	2		2		1
Тема 13. Ветеринарно-санітарні заходи на переробних підприємствах та інших об'єктах	5	2		2		1
Тема 14. Планування ветеринарно-санітарних заходів на тваринницьких підприємствах.	4	2		2		1
Тема 15. Санітарні дні. Акт санітарного обстеження. Санітарний паспорт підприємства	4	2		2		
Разом за змістовим модулем 4	36	16		15		15
Курсовий проект (робота)	10					
Іспит						
Усього годин	150	45		60		45

4. Теми лабораторних занять

№ п/п	ТЕМА	К-ть Год
МОДУЛЬ 1 ВЕТЕРИНАРНА ЗАГАЛЬНА САНІТАРІЯ		
1	Тема: Техніка безпеки при виконанні санітарних заходів у лабораторії та на об'єктах тваринництва	1
2	Розчини. Класифікація розчинів	2
3	Розчини. Розв'язування задач з приготування розчинів	2
4	Об'єкти що підлягають ветеринарно - санітарному нагляду	2
5	Класифікація хімічних речовин інших засобів що використовуються з метою дератизації	2
6	Класифікація хімічних речовин інших засобів що використовуються з метою дезінфекції	2
7	Класифікація хімічних речовин інших засобів що використовуються з метою дезінсекції	2
	Колоквіум 1	2
МОДУЛЬ 2 ВЕТЕРИНАРНА ЗАГАЛЬНА САНІТАРІЯ		
8	Аерозолі у ветеринарній медицині	2
9	Прилади для проведення аерозольних санітарних обробок	2
10	Дезодорація об'єктів ветеринарного нагляду	2
11	Санація повітря тваринницьких приміщень	2
12	Методи утилізації побічних продуктів тваринництва	2
13	Утилізація трупів домашніх тварин	2
14	Колоквіум 2	2
	Всього	30

№ п/п	ТЕМА	К-ть Год
МОДУЛЬ 3 СПЕЦІАЛЬНА САНІТАРІЯ		
1	Санітарно-гігієнічні вимоги на транспорті	2
2	Контроль якості та миття і дезінфекції транспортних засобів	2
3	Контроль виконання ветеринарно-санітарних вимог щодо бази передзабійної витримки худоби і підготовки її до забою	2
4	Санітарні вимоги до забою худоби і обробки шкур	2
5	Контроль виконання санітарних вимог щодо цеху первинної переробки худоби. Складання акту про санітарний стан.	2
6	Визначення санітарно-гігієнічного стану обладнання жирового цеху (приготування дезінфікуючих і миючих розчинів для їх	2

	санітарної обробки)	
7	Колоквіум 3	2
МОДУЛЬ 4 СПЕЦІАЛЬНА САНІТАРІЯ		
8	Санітарні заходи на холодильниках. Контроль санітарно-гігієнічного стану холодильників.	2
9	Виробництво консервів, ковбас, напівфабрикатів. Санітарно-бактеріологічний і ветеринарно-санітарний контроль ковбасного виробництва	2
10	Санітарні вимоги до обробки нехарчової тваринної сировини та виробництво кормової і технічної продукції	2
11	Дослідження санітарного стану приміщень і устаткування цеху технічних фабрикатів	4
12	Засвоєння методів і засобів санітарної обробки виробничих приміщень обладнання, апаратури, інвентарю, посуду і тари на потужностях з переробки молока. Оцінка санітарно-гігієнічного стану виробництва молочних продуктів.	2
13	Санітарні вимоги на агропродовольчих ринках	2
14	Колоквіум 4	2
	Всього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень для проведення профілактичної та лікувальної допомоги тваринам	5
2	Санітарно-гігієнічні вимоги до облаштування приміщень для утримання молодняка великої рогатої худоби	5
3	Санітарно-гігієнічні вимоги до перевезення продуктивних тварин	5
4	Санітарно-гігієнічні вимоги до транспортування м'ясної та молочної сировини та тваринницької продукції	5
5		5
6	Санітарно-гігієнічний контроль за якістю кормів, їх збереженням і згодовуванням	5
7	Виробництво продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах різних форм власності	5
8	Вибір території, взаємне розташування будівель і споруд для тваринницьких господарств	5
9	Вибір території, розташування будівель і споруд для будівництва переробних підприємств	5
	Всього	45

6. Перелік тем курсових робіт з дисципліни «Ветеринарна санітарія»

1. Характеристика сучасних ветеринарно-санітарних засобів та способів, їх гігієнічна оцінка, вплив на здоров'я тварин, якість продукції та навколишнє середовище.
2. Характеристика санітарної техніки, машин, механізмів та пристроїв для проведення санітарних заходів з дезінфекції об'єктів при вирощуванні різних видів тварин.
3. Ветеринарно-санітарні заходи при зберіганні, підготовці до згодовування та використанні кормів, комбикормів, кормових добавок.
4. Ветеринарно-санітарні заходи за різних систем та способів утримання сільськогосподарських продуктивних тварин.
5. Ветеринарно-санітарні заходи на підприємствах з виробництва молока.
6. Ветеринарно-санітарні заходи на підприємствах з виробництва яловичини.
7. Ветеринарно-санітарні заходи на свинарських підприємствах.
8. Ветеринарно-санітарні заходи на підприємствах з виробництва м'яса птиці.
9. Ветеринарно-санітарні заходи на підприємствах з виробництва харчових яєць.
10. Ветеринарно-санітарні заходи на конярських підприємствах.
11. Ветеринарно-санітарні заходи на вівчарських підприємствах.
12. Ветеринарно-санітарні заходи на козівничих підприємствах.
13. Ветеринарно-санітарні заходи на звірівничих підприємствах.
14. Ветеринарно-санітарні заходи при утриманні домашніх тварин (собак та котів).
15. Ветеринарно-санітарні заходи при утриманні зоопаркових і екзотичних тварин.
16. Ветеринарно-санітарні заходи при утриманні бджіл.
17. Ветеринарно-санітарні заходи при вирощуванні коропових риб.
18. Ветеринарно-санітарні заходи при транспортуванні різних видів тварин.
19. Ветеринарно-санітарні заходи до води та систем водопостачання на тваринницьких об'єктах.
20. Ветеринарно-санітарні заходи до систем видалення, зберігання та обробки гноївки, гнойових стоків та посліду.
21. Ветеринарно-санітарні заходи при транспортуванні та переробці трупів тварин та боєнських відходів.
22. Роль особистої гігієни працівників тваринницьких підприємств у забезпеченні ветеринарного благополуччя об'єктів ветеринарного нагляду.

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ

1. Ветеринарна санітарія – це.....? (дайте визначення поняттю)

2. Послідовність приготування (розведення) розчинів концентрованих кислот з підготовленою водою? (виберіть із перерахованого правильний варіант):

1	Воду наливаємо в кислоту	2	Кислоту наливаємо у посудину з підготовленою водою
3	У посудину одночасно заливаємо розчинник і розчинену речовину	4	Ваша думка стосовно розведення?

3. В якому році було організоване Київське санітарно-статистичне бюро? (виберіть номер якому відповідає дата):

1	1710	2	1980
3	1891	4	1883

4. Розчином називають - ...? (продовжіть визначення)

5. Розчин що містить максимально можливу (при даній температурі) кількість розчиненої речовини називають.... (виберіть нижче перераховані прилади)

1	простий	2	складний
3	ненасичений	4	насичений
5	густиий	6	Ваша відповідь

6. Компоненти розчину що знаходяться в надлишку в порівнянні з іншими компонентами називаються....(виберіть із перерахованого правильний варіант):

1	розчиненими речовинами	3	субстанціями
2	розчинниками	4	компонентами

7. Насичений розчин - це ...?

1	Розчин, який може при даній температурі розчинити ще деяку кількість розчиненої речовини	2	Розчин, який містить максимально можливу (при даній температурі) кількість розчиненої речовини
---	--	---	--

8. Комплекс санітарних заходів спрямований на знищення сторонніх запахів на виробничих та переробних підприємствах називається?

1	Дезінфекція	2	Дератизація
3	Дезінсекція	4	Дезодорація
5	Деакаризація	6	Дезактивація

9. Пропишіть як Ви розумієте що таке ЕСПОЗИЦІЯ при проведенні дезінфекції?

10. До основних класів дезінфікуючих речовин належать:

1	Солі важких металів	6	Комбіновані сполуки
2	Окиснювачі	7	Детергенти
3	Органічні сполуки	8	Дезодоранти
4	Луги	9	Дегінсектанти
5	Кислоти	10	Всі відповіді вірні

11. Перерахуйте які види інструктажів при зарахуванні на роботу у тваринницьке господарство повинен пройти працівник?

12. Дайте визначення що таке ДЕРАТИЗАЦІЯ? перерахуйте методи дератизації.

13. Дайте визначення поняттю Деакаризація...(вказіть методи деакаризації)?

14. Дайте визначення що називається Аерозолем ?

15. Перерахуйте які засоби індивідуального захисту необхідні для дезінфектора при проведенні газової дезінфекції приміщень?

16. Дайте характеристику різновидам аерозолів -...?

1.	Пил -
2.	Дим -
3.	Туман -

17. Опишіть переваги аерозольного методу дезінфекції у порівнянні з вологим. Які Ви знаєте прилади для аерозольної дезінфекції?

18. Скільки становлять витрати дезінфікуючих робочих розчинів при проведенні вологої дезінфекції у типових і пристосованих приміщеннях ...л/м²?

1.	Типові приміщення л/м ²	2.	Пристосовані л/м ²
----	------------------------------------	----	-------------------------------

19. Як часто потрібно проводити санітарний день на товарному тваринницькому підприємстві?

1.	щодоби	2.	раз на 10 діб
3.	щогодини	4.	раз на 20 діб
5.	раз на 3 доби	6.	раз на 30 діб

20. Яка мінімальна температура повітря повинна бути у тваринницькому приміщенні при проведенні таких санітарних заходів як дезінфекція та дезінсекція?

1.	1 ° С	2.	20 ° С
3.	10 ° С	4.	25 ° С

21. Що називають високодисперсним аерозолем?

22. Що називають грубодисперсним аерозолем?

23. Опишіть і перерахуйте відомі методи дератизації і на яких об'єктах їх оптимальніше застосовувати ?

24. Що називають «направленим аерозолем», або «аеросупензією»...?

25. При виконанні санітарних заходів, таких як дезінфекція, дезінсекція мінімальна кількість виконавців робіт має бути не менше ___ ...?

26. Яка оптимальна вологість повітря повинна бути в приміщенні при проведенні аерозольної дезінфекції?

27. Якщо проведено дезінфекцію приміщення, витримано експозицію то відбір проб для визначення якості дезінфекції відбирають .у кількості не меншу ___ проб?

1.	5	2.	15
3.	10	4.	50

28. Ротанциди - це ...?

29. Назвіть види дезінфекції тваринницьких об'єктів і як вони поділяються?

1.	
2.	
3.	

30. При проведенні фізичним способом дезінфекції використовують світлові промені якого спектру та довжини хвилі...нм.?

8. Методи навчання

Лекції, лабораторні заняття з використанням розрахунково-аналітичних та ситуаційних завдань, опрацюванням законодавчих актів і відеоматеріалів, ЕНК.

Годин у тиждень – 3-4, тижнів на вивчення – 30.

9. Форми контролю

- поточний (опитування, тестування);
- підсумковий – залік (письмовий);
- підсумковий – іспит (письмовий).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Навчально-методичне забезпечення

Прилади для проведення санітарних засобів, засоби безпеки, навчальні стенди, засоби дезінфекції, дезінсекції, дезодорації, санації виробничих приміщень. Виробнича база ННВ Клінічного центра «Ветмедсервіс». Інструкції, положення, журнал з техніки безпеки.

12. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Касянчук В.В. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології переробки продуктів тваринництва / В.В. Касянчук, П.В. Микитюк, Л.В. Олійник. – Вінниця: Нова книга, 2007.
2. Вербицький П.І., Достоевський П.П. Довідник лікаря ветеринарної медицини / П.І. Вербицький, П.П. Достоевський. – К.: Урожай, 2004. – с.
3. Богатко Н.М., Щуревич Г.П., Голуб О.Ю., Власенко В.В., Константінов П.Д., Назаренко Л.В. Методичні рекомендації. Дезінфекція на потужностях з переробки мяса, молока, риби та агропродовольчих ринках. – Біла Церква, 2011.
4. Транспортування тварин і продукції (санітарно-гігієнічні аспекти) / Д.А. Засекін, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. – Ж.: Вид-во Євгенюк О.О., 2010.
5. Ветеринарно-санітарні правила для суб'єктів господарювання (підприємств, цехів) з переробки птиці та виробництва яйце продуктів. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 вересня 2001р., за № 849/6040.

6. Державні санітарні правила для молокопереробних підприємств. Затверджені 11 вересня 1998 р., № 11.
7. Ярчук Б.М. Практикум із загальної епізоотології / Б.М. Ярчук, М.М. Паска, Л.Є. Корнієнко. – Біла Церква, 1999.
8. Шаблій В.Я. Довідник по ветеринарній санітарії / В.Я. Шаблій. –К.: Урожай, 1988.
9. Литвин В.П."Загальна епізоотологія / В.П. Литвин. – К: Урожай, 1995.
10. Інструкція по миттю і профілактичній дезінфекції на підприємствах м'ясної і птахопереробної промисловості. – М., 1984.
11. Державні санітарні правила для молокопереробних підприємств. – ДСП 4.4.4.011–96.
12. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України навч. Посіб. / Д.А. Засекін, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 400 с.
13. Знезараження продуктів та сировини тваринного походження при інфекційних захворюваннях. – Біла Церква, 1995.

Інтернет-ресурси

1. <https://dpss.gov.ua>
2. <https://dpss.gov.ua/publicnainformaciya/zakonodavstvo>
3. http://www.consumer.gov.ua/ContentPages/Vimogi_Do_Nekomertsijnogo_Peremishchenya_Tvarin/99/
4. <http://vetcontrol.org.ua/>

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра ветеринарної гігієни імені професора А.К. Скороходька

Підпис: **ПІДТВЕРДЖУЮ**
Протокол № _____ 2023р.
“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри ветеринарної
гігієни ім. проф. А.К. Скороходька
Протокол № 9 від “ 11 ” квітня 2023р.

Завідувач кафедри
 Марія КУЧЕРУК

“РОЗІЯНУТО”

Гарант ОП «Ветеринарна гігієна,
санітарія і експертиза»

 Гарант ОП
Лариса ПІВЧЕНКО

ПРОГРАМА

навчальної практики
з дисципліни «Ветеринарна санітарія»

Галузь знань - 21 «Ветеринарна медицина»

Спеціальність 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Факультет _____ Ветеринарної медицини

Київ-2023

Програма

проходження **навчальної практики** студентами 3 курсу факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України в 2023 – 2024 рр.

№ п/п	Тема заняття	Короткий зміст практики	Тривалість год
1.	Ветеринарно-санітарні вимоги до систем і способів утримання ВРХ	Вимоги до вибору ділянок під забудову. Характеристика систем і способів утримання ВРХ. Показники <u>мікроклімату</u> тваринницьких приміщень. Способи утримання молодняку ВРХ. <u>Санація</u> приміщень.	6
2.	Ветеринарно-санітарні вимоги до систем і способів утримання свиней	Вимоги до вибору ділянок під забудову. Характеристика способів утримання. Показники <u>мікроклімату</u> тваринницьких приміщень. Санація приміщень. Способи знезараження гною та стічних вод.	6
3.	Ветеринарно-санітарні вимоги до систем і способів утримання коней (КП «Київський іподром»).	Характеристика діючого тваринницького об'єкта. Характеристика способів утримання коней. Вимоги до облаштування території. Вимоги до облаштування <u>денників</u> . Санація приміщень. Способи знезараження гною та стічних вод.	6
4.	Ветеринарно-санітарні вимоги до систем і способів утримання птиці.	Вимоги до вибору ділянок під забудову. Характеристика систем і способів утримання. Показники мікроклімату птахівничих приміщень для різних видів і вікових груп птиці. Способи знезараження гною та стічних вод.	6
5.	Здача звіту про проходження навчальної практики. Проведення заліку.	Здача звіту з навчальної практики Проведення заліку.	6

Всього	30
--------	----

Завідувач кафедри ветеринарної гігієни
ім. проф. А.К. Скороходька

М. Кучерук